

NOVÁ RELÁCIA - PONDELKOVÉ ROZHOVORY

Naša nová relácia „PONDELKOVÉ ROZHOVORY”

Slovenský inštitút vo Varšave začal realizovať nový projekt pod názvom „Pondelkové rozhovory”, ktorý je zameraný na predstavenie slovenských a poľských osobností z oblasti diplomacie, kultúry, cestovného ruchu, ekonomiky, športu a vzdelávania, ktoré sa podieľajú na prezentácii Slovenska a rozvoji slovensko-poľských vzťahov. Ide o moderovaný rozhovor s pozvaným hosťom na zaujímavé témy. Moderátorkou relácie je pracovníčka inštitútu Katarína Paliderová. Relácia je vysielaná na facebookovej stránke Slovenského inštitútu vo Varšave a zdieľaná a propagovaná partnerskými inštitúciami.

Vysielanie prvej časti „Pondelkových rozhovorov” sa uskutočnilo 12.4.2021 a prvým hosťom novej relácie bol riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Adrián Kromka, ktorý v diskusii predstavil aktivity a zameranie inštitútu, úspešné podujatia, ako aj plány a zámery na nasledujúce obdobie, ako napr. Poľsko-slovenské fórum, ktoré pripravuje SI Varšava na mesiac jún 2021, alebo Mesiac Slovenska v Poľsku v septembri 2021.

AKTUALITY

Prehliadka výstavby Varso Tower - najvyššej budovy v Poľsku a aj v celej Európskej únii, ktorú vo Varšave realizuje slovenská firma

Riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Adrián Kromka sa dňa 9.4.2021 vo Varšave, spoločne s riaditeľom pobočky HB Reavis v Poľsku Petrom Pecníkom, zúčastnil prehliadky výstavby najvyššej budovy v Poľsku a aj v celej Európskej únii. Výstavbu budovy pod názvom Varso Tower realizuje slovenská firma HB Reavis.

Varso Tower sa oficiálne stala najvyššou budovou v Poľsku už keď jej strecha dosiahla 230 metrov. Pridaním 80 metrov vysokého a 73 ton vážiaceho stožiaru však jej architektonická výška dosiahla nový európsky rekord. Nový orientačný bod Varšavy sa teraz môže hrdiť titulom najvyššej budovy v Európskej únii, ktorá prekonala aj mrakodrapy vo Frankfurtu, Miláne či Paríži. 53-poschodovú kancelársku budovu navrhlo renomované architektonické štúdio s celosvetovou pôsobnosťou Foster + Partners, ktoré je priekopníkom v oblasti trvalo udržateľného dizajnu. Po jej dokončení v roku 2022 panoramatické výtahy dovezú pasažierov rýchlosťou 8 m/s na dve strešné terasy s jedinečným výhľadom na mesto. Tie budú tiež patriť k najvyššie položeným v Európe – výhľad na Varšavu budú ponúkať z výšky 205 m a 230 m, čo je dvakrát vyššie ako vyhladková plošina v neďalekom Paláci kultúry a vedy. Na 46. až 48. poschodí bude zasa sídliť panoramatická reštaurácia.

Zároveň riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Adrián Kromka na streche tejto najvyššej budovy odovzdal pamätnú grafiku pri príležitosti 25. výročia otvorenia Slovenského inštitútu v historickom centre Varšavy riaditeľovi pobočky HB Reavis v Poľsku Petrovi Pecníkovi.

Zdroj text a foto: SI Varšava a HB Reavis

LITERATÚRA

Prezentácia knihy Juraja Kováčika „V panoramatickom kine“

Dňa 15. apríla sa na Facebooku Slovenského inštitútu vo Varšave uskutočnila ďalšia ON-LINE literárna debata o nedávno vydanéj v Poľsku knihe „V panoramatickom kine“ od slovenského autora Juraja Kováčika. Kniha bola preložená do poľštiny Michalom Wirchniańským, ktorý bol zároveň hosťom debaty. Ďalším hosťom bola Ewa Tenderenda-Ożóg z poľského vydavateľstva „Biblioteka Słów“, ktoré knihu vydalo. Počas debaty sa hostia rozprávali o tom ako došlo k vydaniu spomínanej knihy a ako prebiehala práca s jej prekladom. Ewa Tenderenda-Ożóg sa vyjadrila, že vydavateľstvo „Biblioteka Słów“ vydáva viacerých autorov z prostredia strednej Európy vďaka čomu prezentuje menej známu literatúru aj poľskému čitateľovi.

Juraj Kováčik je fotografom, publicistom, kníhkupcom a finančným analytikom. Študoval štatistiku a k literatúre sa dostal až neskôr. Kniha „V panoramatickom kine“, ktorá na Slovensku vyšla v roku 2018, je jeho literárnym debutom. V roku 2019 vyšla jeho ďalšia kniha „Všetky jeho svety“. Autor je známy tiež ako významný fotograf a jeho fonografické diela vyšli aj vo fotoalbe „Tatry“ v roku 2011. Kniha „V panoramatickom kine“ je zbierkou poviedok o láske a smrti sa odohrávajú v rôznom čase a krajinách Európy. Pestrý kaleidoskop postáv a prostredí autor podáva až s filmovou plasticitou.

Debata je stále dostupná na Facebooku Slovenského inštitútu vo Varšave.

ROK SLOVENSKEHO DIZAJNU

Slovenský inštitút vo Varšave v spolupráci so Slovenským centrom dizajnu predstavuje novú rubriku, prostredníctvom ktorej budeme každý mesiac prezentovať jedinečné diela slovenského dizajnu. Počas celého roku 2021 postupne predstavíme 12 jedinečných diel. Štvrtým projektom, ktorý v tejto sérii predstavujeme je dielo Igora Didova, rádioprijímač Tesla Talisman 308 U, Tesla Bratislava n.p., 1954.

ROK
SLOVENSKEHO
DIZAJNU
2021

Igor DIDOV

- rádioprijímač Tesla Talisman 308 U, Tesla Bratislava n.p., 1954

Hovoria mu Brusel, Art deco, Streamline, Nádrž z motorky alebo Najkrajšie malé rádio Tesla. Dlhú dobu sa pod jeho fotografiou namiesto mena autora uvádzalo: Anonym. Dnes vieme, že tvar Tesle Talisman 308 U dal dizajnér Igor Didov (1931 – 2002) počas svojich štúdií na Filozofickej fakulte v Bratislave. Bakelitová skrinka rádioprijímača pripomína štýlové americké rádioprijímače z konca 30. rokov 20. storočia. Talisman 308 U sa vyrábalo v čiernom, tmavo červenom, ale aj v bielom vyhotovení. Okrem Tesly Bratislava ho od roku 1957 skladali aj v budúcej televíznej fabrike Tesla Orava n.p. Nižná. Celkovo sa vyrobilo viac ako milión kusov.

Viac info na www.scd.sk

S L O V E N S K É
C E N T R U M
D I Z A J N U

KANDIDÁTI NA EURÓPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY 2026

Žilina Beskydy v kontexte kandidáta na Európske hlavné mesto kultúry 2026

Žilina sa rozhodla zabojsovať o titul Európskeho hlavného mesta kultúry 2026 spolu s partnerskými mestami Bielsko-Biala v Poľsku a Frýdek-Místek v Českej republike. Ako uvádzajú autori projektu, samotná kandidatúra je príležitosťou pre mesto a okolitý región ako sa vyrovnáť so zložitým dedičstvom minulosti a definovať svoju budúcnosť spolu s občanmi a kreatívnym sektorom.

Za slogan si koordinátori projektu vybrali Window of Opportunities (Okno príležitostí), krédo, ktoré presne vystihuje a komunikuje súčasný stav mysle autorov. Heslo zdôrazňuje proaktívny, konštruktívny prístup k riešeniu problémov a podporuje veľkolepé vízie a dosiahnutie dlhodobých cieľov. Okno príležitostí tiež odkazuje na kritické obdobie vo vývoji dieťaťa, kedy musí získať špecifické vitálne neurologické funkcie. V tomto zmysle koncepcia vystihuje cieľ ponúknuť ľuďom a miestnym komunitám viac príležitostí na účasť, vzdelávanie, rast a kultúrne vyžitie. Koncept programu Žilina 2026 predstavuje plán na pozitívnu zmenu a na to, aby ju bolo možné úspešne realizovať v praxi. Autori projektu sa venujú trom základným elementom: prírode, produkcii umenia a identite bez hraníc.

Žilina Beskydy 2026

Element prírody zahrňuje napríklad príležitosť prepojiť mesto s vidiekom a nanovo interpretovať tradičnú ľudovú kultúru, ale taktiež príležitosť zmenšiť dopad klimatickej zmeny a chrániť biodiverzitu. Produkcia umenia sa vyznačuje príležitosťou spolupráce na tvorbe lepších miest budúcnosti a taktiež kladie dôraz na význam kultúrneho sektora a pracovných podmienok ľudí v ňom. Posledný element zahrnutý v projekte, a teda identita bez hraníc, charakterizuje ďalšie možnosti pre európsku mobilitu a interkultúrny dialóg, príležitosť budovania demokratickej kultúry, ale taktiež poskytuje šancu na pochopenie vlastnej minulosti.

TURISTIKA

Turistické atrakcie na Slovensku vám prinášame v spolupráci so Zahraničným zastúpením cestovného ruchu Slovenskej republiky v Poľsku

**POVAŽSKÉ
MÚZEUM
V ŽILINE**

Budatínsky hrad

Zo Žiliny nemôžete odísť bez návštevy jedného z najstarších hradov stredoveku. Vznik hradu je písomne doložený už do polovice 13. storočia. Jeho výstavba súvisela s kontrolou najvýznamnejších ciest, ktoré viedli popri riekach Váh a Kysuca. Najstaršou časťou hradu je valcovitá veža, ktorá pôvodne tvorila celý hrad. Bola obohnaná nízkou obvodovou hradbou a obklopená vodnou priekopou, cez ktorú pravdepodobne viedol padací most. Preto zaraďujeme Budatínsky hrad medzi málo takzvaných vodných hradov na Slovensku. Hrad vystriedal viacerých majiteľov, posledný majiteľ, gróf Gejza Čáki, vlastnil hrad až do roku 1945. Od roku 1953 je Budatínsky hrad sídlom Považského múzea v Žiline. Neodmysliteľnou súčasťou Budatínskeho hradu je drotárstvo – slovenský fenomén. Stála expozícia drotárstva je jedinou špecializovanou expozíciou svojho druhu na svete. Prvá zmienka o drotárskom remesle pochádza z 18. storočia a jeho kolískou bolo okolie Trenčína a Kysúc. Chlapi týchto chudobných častí Slovenska pracovali v Sliezske, kde sa naučili techniky spracovania drôtu. Drotári používali drôt na opravu hlinených nádob a výrobu drobných predmetov, neskôr umeleckých výrobkov. Súčasťou areálu Budatínskeho hradu je park, založený pravdepodobne v polovici 19. storočia v prírodno–krajinnom anglickom slohu. Návštevníci v ňom okrem príjemného miesta na oddych môžu nájsť Platan javorolistý, ktorý bol v roku 2016 vyhlásený za slovenský strom roka.

**TRAVEL TO
SLOVAKIA
GOOD IDEA**

Vedeli ste, že?

Vo veži Budatínskeho hradu bola zamurovaná Katarína Suňogová. Zamurovať ju tam dal jej otec, pretože sa nechcela vydať za Jána Jakušiča, ženicha, ktorého jej vybral otec. Katarína totiž milovala rytiera Fraňa Forgáča. Fraňo Katarínu vyslobodil z jej väzenia. Avšak keď sa o tom dozvedel Jakušič, vyzval Fraňa na súboj. Pri súboji ho zabil a Kataríne neostávalo nič iné, len sa vydať za Jakušiča – muža, ktorého nemilovala a ktorý zabil jej pravú lásku.

Zdroj: Žilinský turistický kraj, krajská organizácia cestovného ruchu

www.zilinskyturistickykraj.sk, www.pmza.sk

Autor fotografií: Jaroslav Moravčík

**ŽILINSKÝ
TURISTICKÝ
KRAJ**

TURISTIKA

Hrad Strečno

Na ceste zo Žiliny do Martina si urobte zastávku a navštívte stredoveký hrad Strečno vypínajúci sa na brale nad riekou Váh. Jeho dejiny siahajú až do polovice 14. storočia. Na hrad sa dostanete príjemnou prechádzkou cez stredovekú drevenú dedinku Paseka, postavenú podľa vzoru dobových stredovekých stavieb. Nazrieť môžete do domu pekára, rybára, ľudovej liečiteľky, útulne pre pútnikov a zvonice. Hrad Strečno bol vybudovaný ako strážny objekt pri brode cez Váh, kde sa vyberalo mýto. Pôvodne pozostával z hradnej veže a malého priestoru obkoleseného hradbou. Pri viacerých prestavbách pribúdali k tomuto jadrú ďalšie budovy, paláce a hradby. V 14. a 15. storočí bolo Strečno kráľovským hradom a neskôr majetkom šľachty. Na konci 17. storočia, z nariadenia cisára Leopolda I., bol Strečniansky hrad zbúraný. Demolačné práce postihli najmä opevnenia a strechy palácov, hradná studňa a cisterna boli zasypané. Takmer 300 rokov hrad Strečno chátral. Po náročných rekonštrukčných prácach sprístupnilo v roku 1995 Považské múzeum v Žiline Národnú kultúrnu pamiatku pre verejnosť. Z hradu vás očarí krásny výhľad na panorámu Strečnianskej tiesňavy.

Vedeli ste, že?

V roku 1689 bolo v krypte hradnej kaplnky nájdené takmer neporušené telo Žofie Bosniakovej (*1609, † 1644), hoci od jej smrti ubehlo 45 rokov. Bola manželkou asi najznámejšieho majiteľa hradu Františka Vešelého. Medzi prostým ľudom bola veľmi obľúbená, niektorí ju dokonca považujú za sväticu. O Žofii kolujú viaceré povesti. Hovorí sa, že zadarmo piekla a rozdávala chudobným malé chlebičky, ktoré ľudia volali podľa jej priezviska bosniaky. V okolí Žiliny a Strečna sa bosniaky pečú aj dnes. Na hrade Strečno sa nakrúcal americký film Dračie srdce (1996) a nemecká komédia Siegfried (2005).

Zdroj: Žilinský turistický kraj, krajská organizácia cestovného ruchu
www.zilinskyturistickykraj.sk, www.pmza.sk
Autor fotografií: Jaroslav Moravčík

www.slovakia.travel
[@SlovakiaTravelPL](https://www.facebook.com/SlovakiaTravelPL)

